

ESPLAIS LITERARIS

Any V

OLOT, OCTUBRE DE 1925

Núm. 36

«EL QUIXOT» EN CATALÀ

Molts són els que, de referència, saben que el famós llibre d'en Cervantes ha sigut traduït a totes les llengües cultes; no tants que també al català, molt pocs els qui d'aquesta versió n'hagin vist exemplars, i comptats els qui n'heuen algun.

Don Quixot de la Manxa ha sigut per dues vegades portat a la nostra llengua. El primer cop, (1882) per n'Eduard Tàmaro, sabi arqueòlec i llicenciat en Jurisprudència, i aparegué per fulletó del periòdic *El Principado*, no veient a llum, per causes que desconec, més que la primera part. No era cap model, ni cosa que s'hi assemblés. En Cervantes fou dut a un català vulgar, fàcil i castellanitzat. Tampoc l'impremta catalana en sortia gaire ben parada, puix que a una estampació feixuga, s'hi afagien alguns descuits i un sens fi d'errades de caixa.

Deu anys més tart, la immortal novella castellana fou de nou traduïda al català, per N'Antoni Bulbena i Tossell, per altres motius ja conegut dintre les nostres lletres, qui dugué a terme la tasca amb força d'encert i, encara que cronologicament la segona, aquesta traducció pot molt bé considerar-se única, per motiu d'haver sortit incompleta i mutilada la d'en Tàmaro, com queda dit.

Encapsala la obra la traducció catalana dels cèlebres i coneguts sonets heròics, feta amb molta cura, sombra i mèrit; sobre tot la llarga adreça de «*Urganda la Inconeguda, al llibre de Don Quixot de la Manxa*», qui com en l'original castellà, sos versos estàn mancats de la última síl·laba, amb una perfecta consonància de les penúltimes. Aquesta tasca de paciència fou portada a cap pel metge, qui fou de Sant Feliu de Codines, N'Ignasi Petit i Riera, († en 1872); i és la única en el seu gènere, en totes les traduccions que d'aquest llibre hi ha escampades pel món, amb tot i que en altres llengües ha esset manetes voltes intentat.

La obra forma un volum d'unes 600 pàgines (18×24). Característiques gramaticals del criteri personal del traductor» *no havent-se re-*

solt per ara (1891) la nostra qüestió gramatical ni la ortogràfica» (Pròleg de la traducció).

Analitzant, encara que no sigui gaire detingudament, el treball d'en Bulbena i Tossell, s'hi troba un joc de castellanismes i formacions de llenguatge, de cap manera admisibles avui; però al llegir-los, cal tenir en compte la evolució operada en la llengua catalana de trentacinc anys ençà.

Resumint, que tenim una traducció del *Quixot*, i per ella queda inclosa la nostra parla, quan es diu que la obra cervantina ha esset traduïda a totes les llengües cultes.

M. M. SOLVEIG

ELEGIA

En la mort de l'Esteve Paluzie i Mayola

*S'ha mort el mestre,
plorem: la seva destra
mai més ens signarà ja cap al cel.
La seva ànima amorosa
ha volat com una alosa
al país de l'infinit,
vers la eterna primavera
on l'amor tot ho impera,
on l'amor sempre és florit.
La seva ànima ha fugit
i ha deixat sols la despulla
de la carn, que és una fulla
que s'enporta el primer vent.
Que faràs, pobre jovent,
sens la llum que te guiava?
I la ovella esgarriada
que ha perdut son bon pastor!
Plora, plora, tendre infant,
aquell pare bondadós,
que amonestava plorós*

*que't recercava plorant.
Plora tu Congregació,
plora sa mort repentina
que ha tirat una cortina
a tes il·lusions més grans.
La seva ànima ha fugit,
més deixant santa memoria,
que en aquest món ha cullit
sa corona per la gloria.
La seva ànima ha fugit,
prò deixant santa memoria.
un escalf en el cor nostre,
una llum a dins el rostre,
que mai més s'apagarà;
un estel diamanti
que il·lumina nit i dia,
un estel que hem de seguir
mentres resti algun camí,
en la mar d'aquesta vida.*

JAUME FABREGÓ

Olot 17 Setembre de 1925.